

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

**Lääkehoidon toteuttaminen
sosiaalihuollon
toimintayksiköissä,
webinaari 30.10.2023**
**Lääkehoidon toteuttaminen
lastensuojelun
sijaishuoltoyksiköissä**

Ylitarkastaja Mervi Lukkarinen, Valvira

30.10.2023

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. In the foreground, the dark silhouette of a person walking is visible, moving from left to right. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

**Lääkehoidon
toteuttaminen on
osa asiakkaan
terveydenhuoltoa**

Peruslähtökohtia turvallisen lääkehoidon toteuttamiseen

- Turvallinen lääkehoito-opas ohjaa turvallisen lääkehoidon toimintakäytännöistä: <https://stm.fi/-/uusittu-turvallinen-laakehoito-opas-ohjaa-laakitysturvallisuuteen-kaikissa-laakehoitoa-toteuttavissa-yksikoissa>
- Osa asiakkaan terveydenhuoltoon – lääkärin antamia ohjeita ja määräyksiä noudatetaan
- Lääkehoitoon osallistuvalla henkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen ja lääkehoidon koulutus
- Lääkehoitosuunnitelma on tärkeä perustyökalu lääkehoitoa toteuttavan yksikön toiminnassa

Lääkehoitosuunnitelma

- Tehdään yhteistyössä prosessissa, josta vastaa organisaation johto
- Sijaishuoltoyksikön esimies vastaa lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä (tarkoitetaan sitä mm. vastuuta, että em. täytyy olla tehtynä)
- Valmistelussa on hyvä olla mukana lääkehoitoa yksikössä toteuttavien ammattiryhmien edustus
- Lääkehoitosuunnitelman hyväksyy sijaishuoltoyksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri
- myös muu yksikön lääkehoidosta vastaava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö esimerkiksi sairaanhoitaja silloin, kun yksikössä toteutettava lääkehoito ei ole jatkuvaa eikä vaativaa

Lääkehoitosuunnitelma

- Palvelujen tuottajan vastuu toiminnan asianmukaisuudesta
- Yhteistyö sijoitushyvinvointialueen kanssa
- Eri sijoittajatahojen erilaiset vaatimukset lääkehoitosuunnitelmien sisällöstä
 - Keskustelu sijoitushyvinvointialueen ja sijoittajahyvinvointialueiden kesken

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. A person is walking away from the camera on the left side of the frame, their figure also blurred. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

Lääkehoidon toteuttaminen

Sijaishuoltoyksiköiden henkilöstö

- Sijaishuoltoyksikössä työskentelee usein myös
 1. sellaisia sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneita, joiden tutkintoon johtavaan koulutukseen ei ole sisältynyt lääkehoidon opintoja (esim. osa sosionomeista)
 2. sekä muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneita (esim. yhteisöpedagogi)
- Lähtökohtana tulee pitää sitä, että lääkehoidon toteuttaa siihen koulutuksen saanut sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö
- Palvelujen tuottajan tulee perehdyttää työntekijät ja huolehtia heidän riittävästä lääkehoidon koulutuksesta, osaamisen varmistamisesta sekä tarvittavien lääkelupien voimassaolosta
 - Henkilöstömitoituksen ja -rakenteen on aina vastattava asiakkaiden palvelutarvetta
- Yksikön hoito- ja kasvatushenkilöstöön luettavat työntekijät voivat toteuttaa lääkehoitoa työnantajan tekemän osaamisen varmistamisen ja arvion sekä tarvittavan lääkeluvan mukaisesti

Eri ammattiryhmät lääkehoidon toteuttajina

- Lääkehoidon toiminnan kokonaisuudesta vastaava sairaanhoitaja tulee olla nimettynä
 - Työskenneltävä yksikössä siten, että voi tarvittaessa puuttua epäkohtiin sekä ohjata ja perehdyttää turvallisen lääkehoidon toteuttamisessa
 - Sairaanhoitajan työpanos voidaan hankkia eri tavoilla, esim. ostopalvelu, yhteistyö hvan tai muun yksityisen palvelujen tuottajan kanssa

Eri ammattiryhmät lääkehoidon toteuttajina

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt

- voivat toteuttaa lääkehoitoa tutkintoonsa sisältyneen lääkehoidon koulutuksen tai lääkehoidon lisäkoulutuksen perusteella saadun osaamisen
- sekä työnantajan tekemän arvion ja osaamisen varmistamisen mukaisesti
- Lisäkoulutuksen, osaamisen varmistamisen sekä kirjallisen lääkeluvan perusteella myös vaativampia tehtäviä

2. Muut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt

- voivat lääkehoidon koulutuksen saatuaan
- sekä työnantajan tekemän arvion ja osaamisen varmistamisen mukaisesti antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä
- **Tällöin on oltava kyse poikkeustilanteesta, ei pysyvästä toimintakäytännöstä**

Vaativa lääkehoito

PKV- ja huumausainelääkkeet

- Kulutuksen seuranta osa omavalvontaa
 - Seurantalomakkeet säilytetään osana asiakkaan potilas- ja asiakasasiakirjoja
- Voidaan hyödyntää myös annosjakelua säännöllisesti menevissä lääkkeissä
- Lähtökohtaisesti huumausainelääkkeitä ei jaeta valmiisiin annoksiin, vaan annostellaan juuri ennen antamista (terveydenhuollon ammattihenkilö)
 - Poikkeustilanteissa voidaan jakaa valmiisiin annoksiin etukäteen
 - Säilytettävä samalla tavoin kuin huumausainelääkkeitä muutoinkin säilytetään
 - Tarvittavan lääkehoidon koulutuksen saanut työntekijä voi antaa lääkkeen asiakkaalle

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. A person is walking away from the camera on the left side of the frame, their figure also blurred. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

Käsikauppalääk- keet

Käsikauppalääkkeet

- Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista yhteiskäyttöön tarkoitettujen rajattujen lääkevarastojen perustamista lastensuojelun sijaishuoltoyksiköihin
- Tarvittavat kipulääkkeet ja muut mahdolliset käsikauppalääkkeet tulee hankkia asiakaskohtaisesti
 - joko käsikauppalääkkeenä ilman lääkärin tekemää lääkemääräystä (resepti) tai tarvittaessa lääkärin kirjoittamalla lääkemääräyksellä
 - Lääkkeet voidaan hankkia ennakkolisesti varautuen mahdolliseen tarpeeseen
 - Lääkkeet säilytetään asiakaskohtaisesti
 - Asiakkaan terveydenhuollosta vastaava lääkäri ohjeistaa etukäteen näiden lääkkeiden käytössä kirjaamalla ohjeen sosiaalihuollon asiakasrekisteriin, jolloin myös mahdolliset allergiat tai muut käytön esteet tulee ennakoita arvioiduiksi

Omavalvonta

Palvelujen tuottajan vastuulla

- on huolehtia siitä, että työvuoroissa on asiakkaiden palvelutarpeen mukainen riittävä ja koulutettu henkilöstö
 - Myös vaativan lääkehoidon toteuttamiseksi kaikissa tilanteissa
- on varautua erilaisiin ennakoimattomiin poikkeustilanteisiin sekä antaa työntekijöille toimintaohjeet em. tilanteita varten

A blurred background image of a city street at night. The scene is filled with out-of-focus lights in shades of blue, yellow, and orange, creating a bokeh effect. A person is walking away from the camera on the left side of the frame, their figure also blurred. The overall atmosphere is that of a busy urban environment.

Esitettyjä kysymyksiä

Vastauksia

- Työvuorossa on vain muita kuin sote-ammattihenkilöitä, jotka luetaan yksikön kasvatus- ja hoitohenkilöstöön
 - Tulee varautua näiden tilanteiden osalta siihen, että lääkehoito saadaan toteutettua turvallisesti ja ohjeistaa henkilöstö sen mukaisesti
 - Pyrittävä, ettei olisi säännönmukainen tilanne, mikäli yksikössä joudutaan toteuttamaan lääkehoitoa, etenkin vaativaa, säännöllisesti ja jatkuvasti
- Mitä tarkoitetaan lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavat lääkehoidon opinnot?
 - Opintopisteiden määrittely suosituksenkaan tasolla on haastavaa, koska opintopisteitä tärkeämpi asia on koulutuksen sisältö
 - Projektityöryhmä (turvallinen lääkehoito-opasta valmistellut) selvittänyt asiaa eri oppilaitosten ja asiantuntijoiden avustuksella, ja päätenyt suosittamaan lääkehoidon koulutukseksi samankaltaista sisältöä ja laajuutta, mikä sisältyy lähihoitajien sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisalan koulutuskokonaisuuteen

Vastauksia

- Asiakas lähtee kotilomille, voiko antaa mukaan valmiiksi jaetun lääkedosetin?
 - Lääkehoito on toteutettava myös kotilomilla
 - Mikäli ei ole vaaraa, että asiakas tai muu käyttää lääkkeitä väärin kotilomilla, voidaan antaa mukaan- arvioitava tapauskohtaisesti
 - Asiakkaan terveydenhuollosta vastaava lääkäri tekee arvion asiakkaan, mahdollisesti vanhemman sekä yksikön lääkehoitoa toteuttavan kanssa siitä, kykeneekö asiakas huolehtimaan lääkehoidostaan itsenäisesti – tarvittava ohjaus, tarvittaessa yhteyden saanti henkilöön, joka voi ohjata lääkehoidossa

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Yhteystiedot

etunimi.sukunimi@valvira.fi

valvira.fi

@ValviraViestii

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat